

házzá alakítják, ahol különböző hivatású személyek teljesen Istennek szentelik magukat.”

Chiara Lubich és társai 20–30 év közötti fiatalok voltak, amikor Iginio Giordanival szorosabb kapcsolatba kerültek. A meglett ember tapasztalatát hozta körükbe: otthonos volt a társadalmi, irodalmi és művészi életben, nemzetközi kapcsolatokkal rendelkezett. Giordani második megtérésnek nevezte bekapcsolódását a fokolárék közé. Lélekben sok mindentől elszakadt, amit eddig meglehetősen fontosnak tartott: írói hírnév, politikai szereplés. Elmélyült Krisztus teljesebb követésében, meggyőződött, hogy az igazi apostolkodás nem a szó, hanem az életpélda erejéből táplálkozik. De ő is rengeteget adott a Fokolárénak. A mozgalom, valószínűleg, sokkal kevesebb területre tudott volna behatolni, ha nem állt volna mellette, nem termékenyítette volna meg Iginio példája, tanácsa, bevetése. Ő lett az „Egység” Központ (Centro „Uno”) vezetője, irányította a mozgalom kiadványait (Città Nuova), s főleg lelke lett az „Új Családok Mozgalmá”-nak.

Szeretett felesége halála után, gyermekei egyetértésével, 1974. május 4-én beköltözött a Rocca di Papaban dolgozó fokolárék egyik, szoros értelemben vett fogadalmasközből álló közösségébe. Ő lett a kis „tűzhely” negyedik tagja. Őt éven keresztül teljes igyekezettel élte az egyszerű közösségi életet. Szellemi frissességével sok örömet szerzett a fiatal látogatóknak, példájával serkentette a vele együtt lakókat. 1979 karácsonya után azonban gyengülni kezdett. 1980. január 30-án még a következő „üzenetet” mondotta: „Krisztus az eucharisziával kapcsol magához bennünket valamint a szenvedéssel. Az első a Szeretetet, a második a megistenült szeretet, amelyen keresztül továbbbadhatjuk és élhetjük az utolsó vacsora parancsát. Krisztus szenvedésével váltott meg; a szenvedéssel és szeretettel folytatja bennünk megváltói működését.” Az utolsó hetekben a szenvedő szeretettel ajándékozta meg az Úr és hívta magához 1980. április 18-án.

---

1. Chiara Lubich: Ha tüzet gyűjtanánk (Róma 1972); Chiara Lubich és más keresztények: Éljük az Igét (Róma 1980). — 2. Vö. Tomka Ferenc: Chiara Lubich és a Fokoláre lelkiesség. — Chiara Lubich: A Fokoláre lelkiesség születése és elterjedése. Mindkettő a Vigilla 1986. júliusi számában. Továbbá: Focolarini, Szolgálat/12; Egy nap Loppianóban, Szolgálat/25; Egy papi közösségi életforma születése, Szolgálat/70. — 3. Az egy kehelyért, Szolgálat/29.

Lelóczy Gyula

ÚJJÁÉLED A KERESZTÉNY HÁZASSÁG Marriage Encounter — Házastársak Találkozója

A szálloda egyik előadóterme már készen várja a résztvevőket. A falakat feliratok díszítik, — főképp evangéliumi idézetek a szeretetről. Minden széken

fűzet, golyóstoll. Péntek este, közel nyolc óra. Egyre többen lesznek a teremben. Félénk bemutatkozások, halk beszélgetés. Az érkezők furcsán néznek rám: Mit keres egy pap a házaspárok hétvégi tanfolyamán? Magyarózkodás: cikkhez gyűjtök anyagot. Ismerős is akad: egy tizenkét éve végzett diákunk, meg egy jelenlegi kisdíákunk szülei. Itt az idő, mindenki helyet foglal. A hallgatóság: harmincegy házaspár és egy pap. A dobogón álló asztalnál házaspár (35–40 évesek lehetnek) és egy idős pap ül. Megkezdődik a kétnapos munka, melynek neve: Marriage Encounter – Házastársak Találkozója.

+

1952-ben egy fiatal spanyol pap, Gabriel Calvo, konferencia beszéd sorozatot állított össze házások számára. Mindegyik beszéd egy kérdéssel végződött, amelyet megtárgyaltak, megválasztak a házaspárok, majd saját életükre alkalmazták a hallottakat. Később Calvo atya a beszédsorozatot egy hétvégi lelki gyakorlat keretei közé szorította. Amikor 1962-ben Barcelonában huszonnyolc házaspár részvételével megtartották az első ilyen hétvégi lelki gyakorlatot, megszületett a Marriage Encounter mozgalom.

A Házastársak Találkozója nagyon népszerűnek bizonyult: hamarosan elterjedt nemcsak Spanyolországban, hanem Közép- és Dél-Amerikában is, majd gyökeret vert az Egyesült Államokban. 1970-ben már minden hét végén volt egy ilyen kurzus New Yorkban. Csak az USA-ban ezideig mintegy másfélmillió ember végezte el a tanfolyamot, s ez a szám évente kb. ötvenezerral növekszik. Ma a hétvégeket világszerte, ötvennyolc országban tartják rendszeresen. S a mozgalom már nem korlátozódik csupán katolikusokra: igazi ökumenikus szellemben tizenhárom protestáns felekezet is bekapcsolódott a munkába, köztük az evangélikus és református egyházak.

A hétvégre toborzó röplap tömören így foglalja össze, mi is valójában a Házastársak Találkozója (HT):

Nincs olyan jó és ideális házasság, amely ne lehetne még jobb. A HT célja, hogy elmélyítse és gazdagabbá tegye bármely házaspár egymással megosztott örömét függetlenül attól, hogy ifjú házások-e vagy már hosszú éveket töltöttek együtt. A HT alkalmat ad a házastársaknak, hogy megvizsgálják életüket, megnyílnak egymás előtt és elmondják egymásnak érzéseiket, reményeiket, csalódásait, örömeiket és keserveiket. Ezt egészen nyíltan és őszintén teszik, szemtől szemben, szív a szívvel való találkozásban azzal a személlyel, aki választotta, akivel együtt éli le egész életét.

A HT hangsúlyozza a férj és feleség érzéseinek és gondolatainak kicserélését: azért tölti a házaspár együtt a hétvéget, távol a mindennapi élet ziláltságától és feszültségeitől, hogy így egészen egymásra összpontosíthassák figyelmüket.

A HT nem lelki gyakorlat, nem házassági klinika, de nem is pszichológiai manipuláció, hanem egyedülálló módszer arra, hogy új életet vigyen a keresztény házasságba. Arra szánt idő, hogy a házastársak kettesben lehessenek,

felfedezzék egymás igazi kivoltát és az egész hétvégen kettőjük viszonyát szemléljék.

Mi történik a HT-n? Egy papból és három házaspárból álló munkacsoport vagy „team“ előadássorozatot tart. Az előadásokat a résztvevő házaspárok egy csoportban hallgatják, de mindenegyik előadás után hosszabb időt kapnak arra, hogy szobájukba visszavonuljanak személyes párbeszédre. Közös megbeszélés nincsen. A hétvég során az egyes házaspárok annyira meghitt kettesben érzik magukat, hogy szinte nem is vesznek tudomást a többi jelenlétéről.

A program nagyon sűrű. Két nap leforgása alatt tizenöt előadás hangzik el, mindegyik kb. 30 perces. De az egymást követő konferenciák olyan érdekesek, hogy a hallgató észre sem veszi az idő múlását. Színessé teszi a konferenciákat az előadás módja: A hallgatóság előtt ülő három személy felváltva ad elő. Egy előadó általában csak 2–3 percet beszél egyszerre, s aztán egy másik veszi át tőle a szót. Az előadók gyakori váltogatásával pedig nemcsak a hang, de a téma szempontja is állandóan változott. Mindegyik előadó a maga (férj, feleség, pap) szempontjából szól a tárgykörről. Életbevágóan érdekesek maguk a témák is, elsősorban azért, mert az előadók mindegyiket egészen őszintén, személyes élményeik, átéléseik alapján tárgyalják.

Az egész hétvéget nagyon alapos, egészen a legapróbb részletekig menő előkészület előzi meg. Az előadások témasora, sőt az egyes előadások felépítése is nemzetközileg részletesen kidolgozott vázlaton alapul. Mégis, minden előadás a személyes tanúságtétel erejével hat.

1. A bevezető előadás

Útmutatást ad az egész hétvégre vonatkozólag. Elsősorban megtanít a párbeszédnek egy új, eredeti módszerére, amely abból áll, hogy a házastársak leírják egymásnak egy tárgykörrel kapcsolatos érzéseiket szerelmeslevél formájában. Kicserélik leveleiket, elolvassák egymás levelét és őszintén megbeszélik az abban elmondottakat. Fontos, hogy a levélben kifejeződésre jusson az egymás iránt érzett szerelem és gyengédség. De ne azt írja az illető, amit szerinte a másik személy szeretne olvasni, hanem egész őszintén, saját érzéseit. A levél kicserélését kísérje egy csók vagy a szeretet valami más kifejezése: úgy adják és vegyék át egymás levelét, mint értékes ajándékot. Minden levelet kétszer kell elolvasni; először arra figyelnek, mi a levél mondanivalója, másodsor pedig a levél írójának a személyére gondolnak.

Az írás a hétvég legkritikusabb pontja: azon fordul meg a sikere. A levélben ne irodalmi remekművet próbáljunk alkotni, hanem érzéseinket írjuk le úgy, ahogy a tollunkra jön, fontolgatás nélkül. Írjunk az egész rendelkezésre álló idő alatt, mozogjon a toll állandóan! Minden előadás után egyenlő hosszúságú idő volt adva a levélíráásra és a levelek megbeszélésére (általában 15-15 perc).

További útmutatások: Vedd le a karórát, tedd el úgy, hogy ne is lásd két napig. Legyen ez egy időtlen hétvég, az idő állandó sürgető szorítása nélkül. A „team” tagjai minden résztvevőt egyenként fognak hívni telefonon a következő eseményre. A hétvég során nincs se tévénézés, se rádiózás, se újság- vagy könyvolvasás, se telefonálás. A házastáron kívül nincs beszélgetés másokkal, az étkezési időt kivéve. Ne terelje el semmi a házastársak figyelmét egymásról, hogy a házastársak zavartalanul élvezzék egymás jelenlétét.

A hétvég kemény munkát jelent, de megéri. Az előadók jelezték, hogy amint telnek majd az órák, fokozatosan valami nagyszerű fog történni a házastársak egymáshoz való viszonyában, és vasárnap este megújult házassággal térnek majd haza.

Amikor először vettem részt a HT-hétvégen azt gondoltam, hogy mint pap, csak mint kívülről megfigyelő leszek, de mindjárt az első előadást követően láttam, hogy cselekvő részese vagyok az eseményeknek. A HT felépítésébe bele van dolgozva papok, apácák részvétele is, és pedig úgy, hogy ki-ki a maga hivatása szerinti elkötelezettségét vizsgálja meg. Pap esetében a menyasszony vagy feleség az Egyház, Isten népe, amelyet a pap mint alter-Christus szolgálni hivatott. Ha az előadás végén feltett és a levélben megválaszolendő kérdés kizárólag házasságban előforduló problémára vonatkozik, a pap vagy szerzetes egy másik kérdést kap, amely az illető problémát a papi, szerzetesi életre alkalmazza. Ha pap vesz részt a hétvégen, az ő párbeszéd-partnere a vezető pap.

2. Érzelmek a középpontban

Azt hiszem, a HT újdonsága az az alapvető felismerés, hogy a legtöbb házasságban az érzelmek — részben vagy teljesen — el vannak fojtva, a házastársak nem beszélnek érzéseikről egymásnak. A fel nem dolgozott és ki nem mondott érzések egyre nőnek, burjánzanak a házastársak szívében, amíg egyszer robbanásszerűen ki nem törnek és, mint gáttörés egy falut, esetleg a házasságot egész létében fenyegetik. A HT megtanítja, hogyan nézzen az ember szembe érzéseivel, hogyan bánjon velük, hogyan hozza őket felszínre, hogyan fejezze ki őket házastársának, végül hogyan beszéljék meg egymással és hogyan oldják fel érzéseiket a házastársak.

Mik is az érzelmek? Spontán belső reakciók egy személyre, helyre, eseményre, körülményre, amikor akár valóságosan szembekerülünk velük, akár csak gondolunk rájuk. Érzéseink mélyebb belső igényeink, szükségleteink jelentkezései bensőnkben. Nem azonosak gondolatainkkal, ítéleteinkkel. Környezetünk általában jobban ismeri gondolatainkat, mint érzéseinket, amelyeket titkolni szoktunk az emberek előtt, még azok előtt is, akiket legjobban szeretünk. Szégyelljük őket. Pedig nincs rajtuk semmi szégyellni való. Az érzések spontán reakciók, akaratunktól függetlenül jelentkeznek, csak vannak, és éppen ezért nincsen morálitásuk, — se nem jók, se nem rosszak. Jók vagy rosszak

csak tetteink lesznek, ahogyan érzéseinktől hajtva, vagy azoknak ellenállva cselekszünk.

Ha nem ismerjük egymás érzéseit, egyszerűen nem ismerjük egymást. Nem tudjuk, milyen vágyai, milyen hiányérzetei vannak a másiknak, mire lenne szüksége, igénye, – úgy élünk egymás mellett, mint két idegen. Meg kell tanulnunk felismerni, azonosítani és elfogadni saját érzéseinket, meg kell tanulnunk megosztani őket a hozzánk legközelebb állókkal, hogy jobban tudjunk kommunikálni egymással. Fel nem ismert, meg nem beszélt érzelmek romboló hatással lehetnek a kölcsönös emberi kapcsolatokra.

Ahhoz, hogy igazán megosszuk egymással érzéseinket, nem elég, hogy csak megnevezzük őket: elevenné kell tenni őket példák révén, megmutatva: ekkor és ekkor, ez és ez a közös élmény alkalmával így és így éreztem. Ne szépítsük, ne igazoljuk érzéseinket, ne hibáztassunk mást értük, különösen a házastársat ne. Csak próbáljuk szavakba önteni őket, úgy ahogy jelentkeznek.

3. Találkozás önmagammal

Ahhoz, hogy egy másik emberrel őszintén, szemtől szembe tudjak találkozni, előbb magammal kell szembenéznem, meg kell találnom igazi önmagamat. Csak akkor leszek képes megnyílni egy másik ember számára, ha előbb önmagam előtt megnyitom szívemet, igazi énem rejtett ajtóit.

Általában mindenki sokkal kevesebbnek, rosszabbnak, csúnyábbnak gondolja magát, mint amilyen valójában. Mivel úgy érezzük, igazi önmagunk értéktelen, csúnya, különféle álarcok viselésével próbáljuk azt rejtetni mások elől. Néha olyan eredményesen viseljük álarcainkat, hogy mi magunk is elhisszük, hogy ez az igazi énünk.

Csak akkor leszünk képesek másokkal valóságos emberi kapcsolatot teremteni, ha elfogadjuk, hogy igazi önmagunk Isten csodálatos, egyedülálló alkotása az egész világegyetemben, s ezért jó, szép és szeretetre méltó, – és ha megkülönböztetjük álarcainkat valóságos énunktől, megszabadulunk tőlük. Enélkül kapcsolataink hamisak, felszínesek maradnak, és egész életünk hazugság, látszat-élet lesz.

4. Házasság a modern világban

Talán az teszi ma legnehezebbé a keresztény házaselet megvalósítását, hogy a korunk által elénk állított házasságideál nem keresztény. A rádió, tévé, folyóiratok uralják mindennapi életünket, naponta alakítják gondolkodásunkat, állandóan hatásuk alatt vagyunk. A környezetünkben élő emberek házassága szintén befolyásolja életfelfogásunkat, értékrendszerünket. Hírességek, mint pl. filmsztárok szerelmi élete sem marad hatás nélkül.

A házasságesezmény, amit korunk elénk vetít s amelyet bizonyos fokig mindnyájan el is fogadunk, azt hangsúlyozza, hogy legjobb, ha a házastársak külön-külön, egymástól többé-kevésbé elszigetelt, független életet élnek. A családon belüli munkakörök szigorúan el vannak választva. Megvan a férfi te-

rülete, mint pl. az autó rendben tartása, a ház körüli javítások végzése, és más a feleség tevékenységi köre: a háztartás, a gyerekek. A megosztás ideálisan 50–50%, s ha az egyik segít a másiknak, a „másik” adója lesz neki. A férj és feleség ilyen házasságban gyakorlatilag „házas magányos”: házasságban vagy házasságban hajadon lesz, kettőjük élete két külön világ, amelybe a másiknak nincs bejárása. Még ha beszélnek is egymással, akár sokat is, kapcsolatuk felszínes és üres. Bezártak magányukba, s talán kedvesek, udvariasak egymáshoz, de nem osztják meg életüket egymással. Ez megnyilvánul a szabadidő eltöltésében is. Pl. az asszony ha csak teheti, barátnőivel van, vagy klubgyűlésekre megy, vagy önkéntes munkával, lázas tevékenységben tölti idejét, a férfi pedig, mielőtt tud, kártyapartnerekhez menekül, tévénézéssel, újságolvasással emel falakat maga körül, barkácsolásban vagy más hobbiban merül el.

Aligha tervezi meg valaki így házasságát, csak az idő során válik ilyené. A szerelem első lángolásában az ifjú pár mindent együtt szeretne tenni, szeretne minden élményt, munkát, tapasztalatot megosztani. De a mézeshetek múltával hűlni kezd a kapcsolat, idegesítővé kezd válni az együttléte, lazul a kötődés, növekszik az egyedüllét érzése, s vele a kiábrándultság is: „Nem így gondoltam.” Egyik házastárs sem mer kinyúlani a másik felé, mert fél a visszautasítástól.

Nem szabad megfenekleni a „házasság magányos” életformájánál. Fel kell ismerni, hogy a szerelem nem szívmelegítő, édes érzésekből áll, hanem azon túlmenő személyes döntést jelent, s ezt a döntést naponta meg kell ismételni. A szerelem mellett dönteni pedig annyit jelent, mint dolgozni azon, hogy nyílt, őszinte, gyengéd, felelősségteljes legyen házastársam iránt, megbízzak benne. Ez azt is jelenti: dolgozzam egy olyan kapcsolat kialakításán, amely meglátatja, hogy mire van szüksége a másiknak. Társamnak legtöbbször időre van szüksége; időre beszélgetéshez, amikor hallgatom és elfogadom őt. Amíg ezt az időt neki szentelem, magam is rájövök és megtapasztalom, hogy az én legmélyebb igényem és szükségem is a másik szeretete.

A szerelem melletti döntésből öröm fakad. De ez nem zárja ki az érzelmi hullámzásokat a szerelem mély megtapasztalása és a kiábrándultság, csalódás között: ez a hullámzás időközönként újra meg újra megismétlődik minden házasságban.

A jó házasságért küzdeni kell, – harcolni önmagammal, de a másik féllel is, azaz időnként szükség van egy jó veszekedésre is, ami nem jelent szükségképpen rossz házasságot, amint a veszekedés elmaradása sem a jó házasság jele. Jó a veszekedés akkor, ha célja nem az, hogy bántuk a másikat, fájdalmat okozunk neki, vagy büntudatot ébresszünk benne, hanem hogy erősítsük kapcsolatunkat. Ha valami kettőnk közé kerül és elszigetel bennünket egymástól, szükség van a veszekedésre. Ez azt jelenti, hogy fontos számomra a kapcsolatunk minősége, kifejezi, hogy nem vagyunk közömbösek egymás iránt, nemcsak elviseljük az egymás mellett élés terhét.

De a jó veszekedésnek megvannak a maga játékszabályai: a veszekedés során

- kerülj a kritikát és a gúnyt, mert az személyt és kapcsolatot öl;
- kerülj a „mert te mindig“, „mert te soha“ általánosítást;
- kerülj az azon való vitatkozást, ki a hibás, ez nem érdekes – a köztek álló akadályt kell eltávolítani;
- ne távozz a szobából sértődötten, ne szakítsd félbe a vitát, hanem fejezd be;
- ne hozz be kettőtök vitájába harmadik személyt – az ügy csak kettőtökre tartozik;
- maradj fizikailag közel a másikhoz és egy-egy gyengéd érintéssel tudasd, hogy nem a másik személye ellen harcolsz, hanem szerelmek jobbátételéért;
- ne felejtse el, hogy nem a szóban forgó ügy a fontos, vagy az, hogy neked legyen igazad, ami egyedül fontos, az kettőtök kapcsolata.

Nem szabad veszekedni, ha akár csak az egyik fél is elveszíti önuralmát.

5. Kinyújtani a kezét a másik felé

Az előadások felváltva két vonalon haladnak. Az egyik sorozat a keresztény házasság ideálját igyekszik megrajzolni egészen gyakorlati szempontból, a másik a kölcsönös megnyilatkozás, közlés-kapcsolat technikáját tanítja. Így míg az előző előadás inkább az első sorozat része, a rá következő a levélírással és szóbeli megbeszélés párbeszéd-módszerét tárgyalja meg részletesen. Helyszűke miatt itt csak három gondolatot szeretnénk kiemelni.

a) Ha a házastárs közöl magáról valamit, arra a másik fél háromféleképpen reagálhat: elutasítással, elviseléssel vagy elfogadással. Az elutasítás lehet nyílt vagy burkolt, – az eredmény mindkét esetben ugyanaz: a visszautasított fél megsebzett, visszahúzódik, elszigetelődik. Éppen ezért sosem szabad közlésre visszautasítással válaszolnunk. A türelmes elviselés a kölcsönös közlés leggyakoribb szintje. Már jobb, mint a visszautasítás, de nem elégséges. Nem elég azért, mert felszínes: megakad a panasznál, nem veszi észre a panaszkodó személyét, s még a panaszt is csak értelmileg fogja fel, nem jut el a szívig. Az igazi elfogadás a szív mélyére fogadja a panaszkodót, mintegy azt mondva neki: „Ismerlek és szeretlek itt és most, úgy ahogy vagy“. Befogadja és átöleli a másikat minden ítélet és kritizálás nélkül. Ez az elfogadás, az őszinte szándék, hogy eltávolítsa a panasz okát, a szerelem fellángolásához vezet, mély lelki egységet teremt, az egymáshoz tartozás megtapasztalását, azt, hogy a házastársak egyetlenné, különlegesnek és fontosnak érzik magukat egymás számára.

b) Tudvalevő, hogy a nem-szóbeli közlés gyakran többet fejez ki, mint amennyire arról az illetőnek tudomása van és mint amennyit el akar mondani magáról. Vegyük észre ezeket a néma, de beszédes jeleket. A hosszú hallga-

tás pl. belső ellenállást mutat, félelmet, bizalomhiányt ahhoz, hogy ami az illetőben végbemegy, azt elmondja. Ha valaki kerüli a másik szemét, azzal azt árulja el, hogy nehéz neki a dolgról beszélni, zavarban van és szégyelli magát. Húzódozásával attól, hogy a másik megérintse, az illető azt mondja el, hogy nem tudja, hogyan öntse szavakba érzelmeit. De nem-szövebeli közlés meg is könnyítheti a párbeszédet. Egy érintéssel pl. kifejezhetjük: „Jó, hogy beszélés magadról, szeretlek“. Hasonló tartalma van a bátorító mosolynak is.

c) Vannak a házáséletnek fontos területei, amelyekről a házastársak sohasem beszélnek egymással. Ilyenek lehetnek pl. a pénz, a jövőjük, az anyós-após problémák. Nem esik szó e témákról, mert egyrészt az egyik fél sem tudja, hogyan nyúljon a kérdéshez, másrészt úgy érzik, veszekedésre kerülne sor és fájdalmat okoznának egymásnak. Pedig nagyon fontos ezeket a problémákat átbeszélni, mert mindkét félnek mély érzései vannak azokkal kapcsolatban, melyek belső igényeket fejeznek ki. Ha nem kerül szó róluk, a házastársak sosem ismerik meg egymásnak ezeket az igényeiket, azaz nem ismerik egymást.

Segítségül a vezető házaspár két példát adott. Korábbi párbeszédeiket mondták el a hallgatóságnak: felolvasták a témáról egymásnak írt levelüket és elmondták, hogyan folyt le dialógusuk. Az egyik téma: hogyan érzett mindkét fél azután, amikor egyszer a férj szexuális közeledését a feleség visszautasította. A másik: mit éreznek a házastársak, amikor arra gondolnak, hogy a másik hirtelen meghalhat.

6. Meghallgatni egymást: a jó kapcsolat kulcsa

Az evangéliumok tanúsítják, hogy Jézus is küszködött a tapasztalattal: tanítványai nem figyeltek rá, nem hallgatták meg. Ezért mondta el a magvetőről szóló példabeszédet. De amint termékeny talajnak kell lennünk Isten szava számára, úgy annak kell lennünk azok számára is, akiket szeretünk. Elsősorban amiatt kell tanulnunk az odafigyelés művészetét, mert évek során mindnyájan kifejllesztünk magunkban rossz szokásokat, amelyekkel a másik szavát mintegy kirekesztjük magunkból. Ilyen rossz szokások pl. a fölényes, lenéző hallgatás (nem veszi komolyan, amit a másik mond), – vagy ennek az ellenkezője, a magát kisebbségnek tekintő ember hallgatása (azért nem figyel, mert „az ő véleménye úgy sem számít“), aztán a „nevelő“ magatartása, aki mindig és mindenkit oktatni próbál (a másik szavaiban csak a hibát keresi), a „mentő angyal“-é (a megoldás közös keresése helyett örök jókedvvel akarja a felhőket eloszlatni).

Próbáljuk egész szívünkkel hallgatni a másikat, úgy hogy a beszélő érezze: figyelnek rá, és amit mond, fontos a hallgató számára. Túl kell jutnunk a szavakon, az elmondott tényeken, hogy felfedezzük, mi van a másik ember szívében. Ezért ne csak passzív befogadói legyünk a szavaknak, hanem a párbeszéd tevékeny részesei.

7. A házasság Isten tervében

Láttuk korábban a világ elképzelését a házasságról. Állítsuk szembe ezzel a képpel most Isten gondolatát és tervét két ember életének halálíg szóló egybefonódásáról. Mit mond a házasságról a Szentírás? „Ezért hagyja el az ember apját és anyját, feleségéhez csatlakozik, és a kettő testben egy lesz... Mindketten mezítelenek voltak, de nem éreztek szégyent egymás előtt” (Ter 2,24-25). „Elhagyja apját és anyját”: a házassági kapocs szentebb még a szülő és gyermek egymáshoz való viszonyánál is, mélyebb, teljesebb, átfogóbb annál. Az „egy test” kifejezés a házastárs feltétel és fenntartás nélküli elfogadását és szeretetét jelenti. A „mezítelenek voltak” szavak az egyén – álarok és félelmek nélküli – megnyilatkozásának és odaadásának szükségességére utalnak.

A Szentírás által elénk állított házasság-eszmény nem szimbiózist jelent, amelyben a házastársak személyisége mintegy felszívódik, hanem két ember közösségét, s e közösségben való személyllyé válását a szerelemben. Az igazi szerelem felszabadít: a másik ember szerelme és megbecsülése növeli az egyén önmagába vetett hitét és önmaga igazi értékének felismeréséhez, annak állandó megtapasztalásához vezet.

Miután az előadók ismét összefoglalták a világ által felajánlott házassági kapcsolat jellemző vonásait és megmutatták, hogyan ösztökel minket a bennünk jelenlevő „világ” ilyenfajta kapcsolat kialakítására, felvázolták az Isten által elképzelt házassági viszony sajátos jegyeit:

- házastársad legyen állandóan jelen a tudatodban;
- add magadat 100%-osan;
- tekintsd házastársad irántad való szerelmét életed legnagyobb kincsének;
- figyelj a másikra, hallgasd meg úgy, hogy érezze: érdekel az, amit mond;
- közdöld magadat vele mély bizalommal és nyíltsággal;
- ne rejtőd, hanem mutasd ki a törődést és gyengédséget házastársad felé;
- házastársadnak említsd gyakran a jótulajdonságait, hadd tudja: észreveszed és értékeled azokat.

A keresztény házasságban a házastárs életének legfőbb gondja a férjéhez ill. feleségéhez való viszonya. A foglalkozásuk, munkahelyük által megkívánt munka ne nőjön bálvánnyá kettőjük között. Legyen gondjuk arra, hogy minden egyes nap töltsenek valamennyi időt egymással csak azért, hogy beszélgessenek. Kettőjük viszonya javításán, elmélyítésén állandóan dolgozzanak. Újra meg újra kell választaniuk: a világ vagy Isten házasságideálja szerint alakítsák-e életüket. A házastársak szerelmük által Istent teszik jelenlevővé egymás és környezetük számára. Isten maga a szeretet: az emberi szeretet-szerelme az isteni szeretet tükröződése. Emberek, akik szeretik egymást, magának Istennek az életét élik: a szeretet Istenhez teszi hasonlóná őket.

8. A párbeszéd kockázatát jelent és bizalomra épül

Mindnyájan félünk attól, hogy megmutassuk igazi önmagunkat, kifejezzük valóságos érzéseinket. Csak addig érzem magamat biztonságban, amíg titokban tartom, amit érzek. Kinyilvánítani magamat annyi, mint másnak a kezébe helyezni magamat, s nem tudom, mi lesz a következménye. Ez a kockázat. De képes leszek, hogy épp e kockázat vállalásával valljam meg szerelmemet.

Közölni magunkat annyi, mint elmondani: ki vagyok most, mit érzek a szívem mélyén. Tehát az önközléssel nem a múlt bűneit gyónjuk meg, hanem a jelen érzéseket juttatjuk kifejezésre. A múlt bűnei csak Istenre és a gyóntató papra tartoznak. És nem is tapintatlanságról vagy éppen kegyetlenségről van szó: nem arról, hogy alaposan megmondjunk minden rosszat, negatívumot, amit időnként házastársunkról gondolunk: nem a házastársról, hanem mi magunkról kell beszélnünk, a bennünk rejtőző, gyakran mélyen eltemetett érzésekről.

A vezető házaspár ismét saját életéből vett két dialógus-példával zárta előadását. A férj elmondta, hogy mindig nehezebbé esett beszélni feleségének pénzügyekről, és fel sem hozta ezt a problémát felesége előtt, mert félt, hogy ellenezni fog egyes kiadásokat. Számára az önkinyilatkoztatás legbátrabb lépése az volt, amikor leírta féltelmeit egy szerelmes levélben feleségének és alaposan megbeszélték a dolgot. Az asszony arról számolt be, mennyire bántotta férje szabad idejének minden perce, amit nem övele töltött. Féltékeny volt mindenre és mindenkire, ami és aki elvette tőle és lefoglalta férjét. Ugyanakkor szégyellte is magát és büntudatot érzett e féltékenység miatt, mert azt gondolta, hogy ez önzés az ő részéről. Ezt a féltékenységet is egy dialógus oldotta fel: férje egyrészt igyekezett attól kezdve több időt tölteni vele, másrészt biztosította őt osztatlan szerelméről.

9. Hazavinni a párbeszédet

A következő előadás azt hangsúlyozta, hogy minden házaspár számára ez a két nap több egy kellemesen együtt töltött hétvégnél. Valami új kezdődik kettőjük viszonyában, s ezt a napi párbeszéd teremti meg. A párbeszédtechnikát, amit itt a hétvége során megtanultak, mindennapos gyakorlattá kell tenniük. Kettőjük állandóan megújuló és elmélyülő kapcsolata érdekében érdemes vállalni ezt a fáradságot. Nem vesz több időt igénybe, mint napi húsz percet. E párbeszéd felszínre hozza mindazt a szépséget, ami jelen van a házastársban, de a másik még nem ismeri.

Néhány jótanács betartásával a napi párbeszédet gyümölcsözőbbé tehetjük:

- fontos a megfelelő időpont megválasztása (általában a vacsora utáni nyugodt óra bizonyul a legalkalmasabbnak);
- a párbeszéd előtt egy rövid ima elűzi a zavaró gondolatokat és biztosítja Isten jelenlétét a dialógusban;
- tíz percet szenteljünk a levélírásnak, tíz percet a megbeszélésnek; az idő korlátozása segíti, hogy a lényegre összpontosítsunk (egy fontosabb témáról több estén át is dialogizálhatunk);

- ne igen próbáljunk levélírással nélkül párbeszédet kezdeni, legtöbbször nem fog sikerülni;
- legfontosabb a párbeszédben a másik ember személye, a párbeszéd tárgya másodlagos;
- a párbeszéd végén válasszunk témát a másnapi dialógushoz és azt fogalmazzuk meg kérdés formájában.

10. A kánál menyegző

Szombat este 9,10. A nap utolsó előadása, — egészen más, mint a többi. Rövid bevezető után az egyik előadó felolvassa a kánai menyegző történetét a Szentírásból. Az evangéliumi szakasz megadja a keretet ehhez a „másfajta” összejövételhez: tudatosítja, hogy minden keresztény házasságban jelen van Jézus és Édesanyja, és minden szükségben készek segíteni.

Ezt követően arra kéri a hallgatóságot, hogy aki kívánja, mondja el, mit jelentett számára a hétvége ezidáig. A jelenlevők több mint fele válaszol. Egy férj: Most jöttem rá, hogy eddig nem is ismertem a feleségemet. Másik: Most megyek nyugdíjba; a hétvége segít, hogy felfedezem a sok keserűséget és bizonytalanságot, ami bennem van ezzel kapcsolatban és feleségemmel együtt szembenézzünk vele. Egy feleség: Szinte most először kerül szóba közöltünk a nemi élet. Férj: Megtanultam beszélni magamról, amire azelőtt sohasem voltam képes. Feleség: Évek óta az üzletnek, pénznek, anyagi dolgoknak voltunk rabjai; úgy érzem, most szabadabbak lettünk.

A hozzászólások után a hosszú, éjszakába nyúló dialógus-sorozat előkészítése következett. Az előadók felszólították a résztvevőket: az elkövetkező néhány órát valamennyien használják arra, hogy minél több eddig titkolt, rejtett érzést megbeszéljenek egymással. Elmondták, hogy ezekben az órákban szerte az országban nagyon sokan imádkoznak a különböző városokban folyó HT résztvevőiért. Az itteni hétvéget vezető csoport is összejön imádkozni a dialógusok sikeréért.

11. A házasság szentsége és annak kegyelmei

A menyasszony és vőlegény egymásnak szolgáltatják ki a szentséget, a pap csak mint az Egyház tanúja van jelen; de a menyasszony és a vőlegény a szentség papjai egymás számára az esküvő órájában és attól kezdve egész életükön át. Sőt, Krisztus által egyesítve, ők maguk lesznek szentséggé, Krisztus és az Egyház egységének látható jelévé. Ezt az egységet kell megvalósítaniuk kettőjük életében a feltétel nélküli szeretettel. Ezért a keresztény házasságoknak a legfőbb gondja egymás iránti szerelmük. Szerelmükkel kell megmutatniuk a világnak, hogyan szeret az Isten. Minden, amivel szerelmüket egymásnak kifejezik, a szenvedély és nemiség minden megnyilvánulása is, szent cselekmény, amely megszenteli őket. Az Egyház nem épület: mi vagyunk az Egyház, Isten nagy családja. S abban minden egyes keresztény család egy-egy „kis Egyház”.

A keresztény házásokban működő szentségnek gyógyító ereje is van. Ha egyiküket fájdalom, bánatalom éri, a kettőjükben jelenlevő szentségnek kell gyógyítani azt. Itt lép be a dialógus: ebben a jól bevált módszerben, a párbeszédben nyilvánul meg és működik a házasság szentségének gyógyító ereje. Az írás is, a párbeszéd is kegyelemmel megáldott idő: különleges módon jelen van benne Jézus.

A vasárnap reggeli szép elmélkedés után az egyik előadó közli a hallgatósággal, hogy most érkezünk el a hétvég csúcspontjához, a „90-90” dialógushoz. A következő szerelmes levél írásához 90 percet kap mindenki, és utána 90 percen át beszélje meg a házaspár kettőjük levelének tartalmát. Az előadók azt is elmondják, hogy minden itt jelenlevő házaspárt magáénak fogadott egy másik házaspár, amelyik már egyszer régebben elvégezte a HT hétvégét, s ők ezt a három órát végigimádkozzák a rájuk bízottak „90-90” párbeszédének jó eredményéért. A következő három órában tehát mondják el mit jelentenek ők egymás számára. Használják ki ennek az időnek kegyelmét! Nyíljanak meg egymásnak, ahogy még sosem tették egész házasesetük során. Az egész hétvég ezt a szerelmes levelet és párbeszédet készítette elő: adjanak bele mindent. Észre sem fogják venni, olyan gyorsan elszalad majd az idő.

Meghatódva láttam három órával később a sok megszépült, boldogságtól és csendes örömtől sugárzó arcot. S ekkor még egy meglepetés következett: minden házaspár kapott egy levelet, melyet az őket gondjaikba, imáikba foglaló házaspár nekik személyesen írt és amelyben kifejezték örömlüket a gondjaikra bízott pár házasesetének megújulása miatt.

12. Házassági lelkiiség

Közvetlenül a HT hétvégének az élménye után néhány hétig minden házaspár lelkesen, őszintén és sikerrel dolgozik házasesetük minőségének javításán. De a régi megszokások, a „világ” szerinti házasság beidegződött gyakorlata mélyen ül az ember szívében, és egy idő után, amikor az első lelkesedés lankad, a régi szokások visszaszivárognak a pár életébe. S itt kezdődik a kemény feladat: hogyan alakíthatja a házaspár hosszú távon életét a HT hétvégen hallott elvek alapján?

Jöjjenek rá a házások és fogadják el, hogy a házastársuk iránti bensőséges viszony a legfontosabb dolog keresztény s emberi életükben. Minden más kapcsolat az után következik, beleértve még a saját gyermekeik iránti szeretetet is. Ha bármilyen más megelőzi fontosságban a házastársi kapcsolatot, az csak pótlék, valamiféle „vigaszdij”. Ha a házastársak közötti szeretet-kapcsolat a legfontosabb mindkettőjük számára, akkor minden más szeretet-kapcsolat is egészséges, emberi, meleg kötelék lesz, minden más ember felé megtalálják a helyes szeretet megfelelő kifejezését. Ezt a helyes értékrendet nevezhetjük a házassági lelkiiség alapjának, és ennek formálásán, tökéletesítésén kell a házastársaknak állandóan fáradozniuk.

A házasság szentségének és a szentség működésének helyes megértése gyökeres változásokat követel a házaspár mindennapi életében. Pl. a férj számára a felesége fontosabb kell, hogy legyen, mint hivatásbeli munkaköre; a feleségnek a férjével töltött idő fontosabb legyen, mint az, hogy szemernyi por se legyen a lakásban. Próbálják beosztani tevékenységeiket úgy, hogy amit csak lehet, együtt tegyenek a házon belül és kívül. Pl. az autósítást, bevásárlást stb. lehet együtt is végezni. Az előadó férj elmondta, hogy bár már azelőtt is tanítottak mindketten hittant a plébánián, de külön-külön, a HT elvégzését követően azt kérték plébánosuktól, hogy a jövőben együtt, mint házaspár, taníthassák ugyanazt az osztályt.

A földi élet nem célbaérés, hanem utazás: állandóan úton vagyunk, mindig változunk. Semmi sem állandó, s így emberi kapcsolataink minősége is alá van vetve a változás törvényének. De ez egyúttal azt is jelenti, hogy mindig lehet javítani. Ha egy házaspár észreveszi, hogy lazul a kapcsolatuk között, szeretetük heve csökken, vagy kevesebb időt töltenek együtt, azt ne tekinték tragédiának: mindig lehet javítani. A házasság szentségének bennük működő kegyelme mindig megadja az erőt az újrakezdéshez, felbuzduláshoz. A napi dialógus nagy segítség ebben: egyrészt tudatosítja a problémákat, másrészt gyógyítólag hat a felmerülő bajokra, nehézségekre.

13. Apostoli házaspár

Az utolsó teljes előadást két rövid ismertetés előzte meg: Az egyik pénzügyekről szól: lehetőségeik szerint vállalják a résztvevők a hétvég költségeit. A másik rövid előadás arra bátorított, hogy hazatérve minél nagyobb körben mondja el mindenki, mennyit jelentett számára a hétvég, és buzdítson másokat részvételre a HT hétvégen.

A záró előadás tárgya a házaspárok apostoli felelőssége volt. A hétvégen nagy kegyelmet kapott minden résztvevő, de azt nem szabad véka alá rejteni, csak maguknak megtartani. A nagy ajándék kötelez: az itt megújult szerelmet-szeretetet, mint élő gyertyalángot, tovább kell adni másoknak. Ha már a keresetség és bérmálás is apostoli feladatokat ró a keresztényre, a házasság szentsége a házaspárnak ad apostoli küldetést. A hívek általános papsága révén a házaspárnak missziós feladatai vannak úgy, hogy életükkel, szerelmükkel tegyenek tanúságot a szeretet Istene mellett, de azáltal is, hogy cselekvően vegyék ki részüket az Egyház evangelizációs munkájából. Sok a házaspárok feladata, – a plébániákon a munkalehetőségek széles skálája várja a jelentkezőt. Ha mindenki vállal valami részt a sokrétű feladatokból, közösen megváltoztathatjuk a világot: erre hív bennünket Jézus és ehhez a munkához adja állandóan kegyelmét.

A hétvég méltó befejezése a szentmise. Mindenki az oltárra helyezte a két nap munkáját: teleírt füzetét. A jelenlevők nagy kört alkottak az oltár körül. Áldozás után minden férj és feleség egymás felé fordult, megfogták egymás

kezét és minden házaspár megújította házassági ígéletét „holtomiglan holtodiglan“, előbb a férfiak, aztán a nők. A szentmise után örömteli búcsúval hagyta el mindenki a termet, a vezető csoport minden tagja megölelt minden egyes résztvevőt. S a kijáratnál még egy utolsó meglepetés: sok házaspárt már a gyermekeik vártak odakinn, a rájuk vigyázó családok elhozták őket. De majdnem minden házaspár is eljött, aki imára magáénak fogadott egy-egy párt a résztvevők közül. Gratuláltak a gondjaikba fogadott házaspárnak a hétvégéig sikeres elvégzéséhez. Ezzel a figyelmes búcsúzással zárult a két szép, gazdag, tartalmas nap.

Siegfried Muhrer

LAIKUS, LÉGY AZ, AMI VAGYI

A világi hívek elhivatottságáról

Amikor a „világiak lelkiségének“ témájával foglalkoztam, akkor vált tudatossá bennem, hogy a közép-európai keresztény laikusok mennyire messze vannak attól a lelkiségtől, amelyet a Szentírás és a II. Vatikáni Zsinat rájuk vonatkozólag tanít. Az Európa szívében levő országokra még most is rányomja bélyegét a jozefinizmus „szolgáltató egyháza“. Hogy milyen lesz ezeknek az országoknak a jövője, az erősen attól függ, hogy mennyire vagyunk képesek felébreszteni bennük azt a pótolhatatlan öntudatot, amelyet az a hivatás és méltóság ad nekik, hogy Isten népéhez tartoznak, mint Krisztus Titokzatos Testének egy-egy sejtje. Rájuk is vonatkozik Angelus Silesius (1624–1677) írása: „Mindenki előtt ott lebeg a megvalósítandó kép, míg ezt valóra nem váltja, lelke meg nem nyugszik.“

Ha a világiak előtt ismertebb volna a „laos“ görög szó értelme, amelyből a laikus szó származik, és amely kifejezi azt a méltóságot, amit az ő egyházon belüli küldetésük jelent a világ üdvösségének szolgálatában, akkor kevesebb volna az elégedetlenség lelkükben és a feszültség papok és világiak között.

A következőkben a világiak lelkiségére vonatkozó gondolataimat a megkeresztelt és megbérmált emberek hármas hivatására szeretném korlátozni. Mivel a világiak általános papságáról már elég sok cikk jelent meg, azért a továbbiakban néhány gyakorlati dologgal szeretném megvilágítani, hogy mit jelent annak a lelkisége számomra, a családomban, hivatásomban, az egyházon belül és általában a világban. Legfeljebb a laikusok prófétái és királyi elhivatottságához fűznék néhány szót a Szentírás alapján, mert e két területen elég gyér mind a teológiai, mind a hivatalos tanbeli magyarázat.

A laikus elnevezés megtisztelő a klerikusok számára is. – Amikor a „laikus“ kifejezést használom, akkor egyszerűen a megkeresztelt, megbérmált, Krisztusban hívő keresztényekről, az egyház tag-